

تصمیم‌سازی بالینی

الگوهای طبابت

فریده تکلو

تصمیم گیری چیست؟

- -عمل انتخاب (انتخاب یک گزینه از گزینه های ممکن که به باور تصمیم گیر بهترین نتیجه را به همراه دارد)
- -تصمیم گیری یافتن راه حل بهینه برای مساله است و دستیابی به پاسخ بهینه ، منطق کلی کار را تشکیل می دهد .

تصمیم‌گیری بالینی

- شرایط متغیر و نامطمئن بیماران و محیط بالین، مستلزم آن است که تصمیم‌گیران به درستی وارد عمل شده تا بتوانند به نیازهای بیماران خود پاسخ دهند.

منابع اطلاعاتی جهت تصمیم گیری

■ دانش پایه (Basic Knowledge)

کتابها (Books)

■ دانش روزآمد (Updated Knowledge)

مجلات و نشریات ادواری (Periodicals)

انواع مقالات در علوم پزشکی

Original Article ■	مقاله پژوهشی اصیل ■
Review Article ■	مقاله مروری ■
Case Reports ■	مقاله گزارش مورد ■
Editorial ■	سرمقاله (سخن سردبیر) ■
Short Communication (short papers) ■	مقاله کوتاه ■
Letter to Editor ■	نامه به سردبیر ■

مقاله پژوهشی اصیل

- مقالات پژوهشی اصیل مدارك علمي حاصل از پروژ ه هاي تحقيقاتي می باشند. این تحقیقات ممکن است بر روي انسان، حیوانات، سلول ها، میکروب ها، مواد آزمایشگاهی و ... به عنوان سوژه تحقیق انجام گیرند
- اجزاء اصلي ساختاري يك مقاله تحقيقاتي عبارتند:
 - مقدمه (introduction)
 - مواد و روش ها (Materials & Methods)
 - یافته ها (Results)
 - بحث و نتیجه گیری (Discussion & Conclusion)
 - که اختصارIMRADرا براي اجزاءمقاله اصیل به کار می برند

مقالات مروری

- یک مقاله مروری دانش زمینه ای لازم در آن موضوع را به عنوان یک فرض در نظر می گیرد و به آن نمی پردازد و در عوض به طبقه بندی تحقیقات انجام شده در آن موضوع و دورنمای این موضوع تحقیقاتی در آینده و ارزیابی و مقایسه راهکارها و روشهای موجود می پردازد.
- **هدف مقاله مروری**
- فراهم کردن یک دیدگاه به خوبی سازماندهی شده و کامل از کارهای انجام شده در یک موضوع تحقیقی...
- نیاز نیست همه جزئیات ذکر شود، اما باید به جزئیات همه کارها به یک میزان پرداخته شود.
- مطمئن باشید که همه کارهای انجام شده را پوشش دهید

مقالات گزارش موردی case (report)

□ انواع گزارش‌های موردی

- گزارش‌های موردی معمولاً در قالب‌های زیر ارائه می‌شود:
- ارتباط غیر معمول بین علائم و بیماری
- اتفاق نامعمول در طی روند درمان
- یافته‌هایی که به توجیه بیماری‌زایی یک بیماری خاص کمک می‌کند
- یافته‌های نامعمول و یکتا در یک بیماری خاص
- روش‌های درمانی خاص به کار گرفته شده
- پاسخ‌های غیرمعمول و عوارض درمانی دارویی خاص

□ گزارش موردی یکی از انواع مقالات پزشکی است که در آن پژوهشگر مورد نادری را که حاوی نکات تازه و مبهم است را در قالب پژوهش توصیفی گزارش می‌کند. گزارش‌های موردی قالب بسیار خوبی برای به اشتراک گذاشتن تجربه‌ها و اطلاعات جدید در یک مورد نادر است. گزارش‌های موردی معمولاً شامل علائم و نشانه‌های بالینی، نتایج آزمایش‌های انجام شده و تشخیص احتمالی ارائه شده و نهایتاً پیگیری و سرانجام آن مورد خاص است.

سرمقاله

ویژگی های سرمقاله خوب شامل:

۱- سرمقاله خوب و مناسب باید کوتاه و گیرا باشد و یک موضوع با یک هدف و مقصود را پیگیری کند

۲- دلیل نگارش مقاله به روشنی برای مخاطب بیان شود.
۳- یک سرمقاله خوب باید با موضوع و رویدادهای روز مرتبط باشد.

۴- سابقه رویداد (موضوع) به طور اجمال در سرمقاله آورده شود

۵- شواهد و مدارک باید به نحوی ارائه شوند و در تنظیم سرمقاله بیابند که مخاطب در انتهای مقاله مجاب شود و نظر ارائه شده در آن را بپذیرد. نثر قوی و قدرت استدلال با استفاده از شواهد و مدارک این مطلب را حاصل می کند.

۶- سرمقاله باید حتماً راه اصلاح و چاره و پیشنهاد و راه حل (استنتاج) که مقاله درباره آن نوشته شده است، ارائه شود.

سرمقاله عبارت است از مقاله ای که در یک روزنامه یا نشریه هفتگی یا ماهانه، فصلنامه و حتی گاهنامه، رادیو و تلویزیون به وسیله سردبیر یا یکی از روزنامه نگاران مجرب و توانا با هدف استدلال و تحلیل درباره یک موضوع، یک رخداد، یک رویداد، یک مسئله یا صرفاً ابراز دیدگاه، نظر و مواضع درباره رویدادی خاص نوشته می شود. به عبارت روشن تر سرمقاله آینه فکر و اندیشه بی غرضانه سردبیر یا ناشر درباره موضوعی خاص است.

مقاله کوتاه

■ گاهی اوقات تحقیق به نتایج جدید اما محدودی دست یافته است که در قالب short/ brief رایج شده و چاپ می شود

■ سرعت داوری و چاپ در این دسته از مقالات بیشتر از بقیه بوده که مزیت عمده آنها بشمار می رود

■ در واقع در این مقالات، نتایج به صورت مختصر و مفید با تکیه بر نوآوری و اهمیت موضوع توضیح داده می شود. برخی از مجلات برای این دسته از مقالات محدودیت تعداد کلمات و یا تعداد صفحات دارند.

■ ارزش علمی این مقالات از مقالات اصیل کمتر است

■ معمولاً توسط پژوهشگران برجسته نوشته می شوند،

تصمیم‌سازی بالینی، الگوهای طبابت

Traditional Medicine ■

■ مدل سنتی

Evidence-Based Medicine ■

■ مدل مبتنی بر شواهد

EBM تاریخچه

- روش پزشکی مبتنی بر شواهد اولین بار پس از انقلاب فرانسه در پاریس استفاده شده است. به اعتقاد برخی از محققان در طب سنتی چین نیز ریشه‌های آن دیده می‌شود.
- اصطلاح امروزی EBM در سال ۱۹۹۲ توسط ایدمبولوژیست کانادایی گوردون گایات (Gordon Guyatt) و همکارانش از دانشگاه مک‌مستر کانادا
- شواهد علمی در مقابل تجربه بکار می‌رود که خوب است پزشک به جای اینکه فقط به تجربیات خودش تکیه کند به نتایج حاصل از پژوهش‌ها توجه نماید.

What is Evidence?

Evidence is anything used to determine or demonstrate the truth of an assertion. □

هر چیزی که به کار می رود برای تعیین و یا نشان دادن حقیقت یک ادعا (مدرک، شاهد) □

Scientific evidence is evidence which serves to either support or counter a scientific theory or hypothesis. □

شواهدی که حمایت یا پشتیبانی می نماید نظریه یا فرضیه علمی را □

In scientific research evidence is accumulated through observations of phenomena occur in the natural world, or created as experiments in a laboratory □

در تحقیقات علمی شواهد از طریق مشاهدات از پدیده های انباشته شده در جهان طبیعی و یا تحقیقات آزمایشگاهی رخ می دهد ، □

طب مبتني بر شواهد چیست EBM

- ساده ترین تعریفی که می توان از طب مبتنی بر شواهد ارائه داد عبارت است
- : "استفاده از بهترین شواهد علمی موجود برای هدایت تصمیم گیری های بالینی."

What is Evidence-Based Medicine?

“Evidence-based medicine is the integration of **best research evidence** with **clinical expertise** and **patient values**”
- *Sackett & Straus*

پزشکی مبتنی بر شواهد ادغام بهترین شواهد پژوهش با تخصص بالینی و
ارزش های بیمار است

طب مبتني بر شواهد

- طب مبتني بر شواهد فرایندی است برای جستجو، انتخاب، ارزیابی نقادانه و کاربرد اطلاعات یا شواهد علمی برای ارائه مراقبت
- طب مبتني بر شواهد از میان انبوه اطلاعات پزشکی، شواهد محکم و متقنی را برای تصمیم گیری های بالینی فراهم می سازد .

طب مبتني بر شواهد

■ طبابت مبتني بر شواهد به مفهوم حل يك مشكل باليني به بهترين نحو ممكن است. طبيعتاً براساس آنچه در تاريخچه طب آمده است، اطباء شيوه هاي مختلفي را براي حل مشكلات باليني بكار مي بردند، اما دو دیدگاه ثابت همیشه وجود داشته است گروهی صرفاً تجربه گرا بودند و بیشتر بر مشاهدات بالینی خود توجه داشتند و براساس آن تشخیص و یا درمان مورد نظر را انجام می دادند و گروه دیگر مستندگر و بعبارت دیگر روشنفکر که علاقمند بودند

■ عين نتايج حاصل از پژوهش هاي علمي را مستقيماً در بیمار خود براي حل يك مشكل باليني به كار ببرند. پر واضح است که تصمیم گيري باليني مبتني بر مشاهده به تنهائي نمي تواند گره گشا باشد و از سوي ديگر بكارگيري خام نتايج تحقيقات در بالين بدون در نظر گرفتن نسبت منفعت به زيان و ضرر، هزينه اثريخشي آن نسبت به درمانهاي رايج ديگر و ارزشها و ترجيحات بيماران منطقي به نظر نمي رسد.

فرایند طب مبتنی بر شواهد

- طب مبتنی بر شواهد يك فرایند پنج مرحله ای است که مراحل آن عبارتند از:
- تنظیم يك سؤال قابل پاسخ دادن
- جستجوی شواهد
- ارزیابی نقادانه شواهد
- کاربرد شواهد
- ارزشیابی عملکرد

تنظیم یک سوال قابل پاسخ دادن

- تنظیم يك سوال باليني نقطه آغاز فرایند طب مبتني بر شواهد است. سوال باليني معمولاً از درون برخورد هاي باليني با بیماران یا موقعیت هاي آموزشی به وجود مي آید.
- سوال باليني باید يك قالب مشخص داشته باشد تا جستجوي آن آسان باشد. بدین منظور از الگويي استفاده مي شود که از ساختار مطالعات کارآزمایي باليني به وجود آمده است.

- این الگو شامل چهار جزء زیر می باشد:
- جمعیت/مشکل، (population/problem)
- مداخله (intervention)
- مداخله مقایسه (comparison intervention)
- پیامد (outcome)
- از کنار هم قرار دادن حروف اول لاتین این چهار جزء، الگوی
- PICO

سوال بالینی

- خانم شمسی منتظر است تا دو ماه دیگر اولین بچه اش متولد شود. او درباره منافع و مضار احتمالی تزریق ویتامین K
- در نوزادان، مطالبی را خوانده است. گزارش ها هشدار داده اند که تزریق ویتامین K موجب لوسمی دوران کودکی می شود. او از شما می پرسد که آیا این مطلب درست است و اگر درست
- است خطر ابتلا به لوسمی چقدر است.

اجزا پیکو

- P نوزاد تازه متولد شده
- ا تزریق ویتامین k
- c عدم تزریق ویتامین k
- 0 لوسمی

جستجوی شواهد

- زمانی که سوال بالینی خود را براساس الگوی پیکو تنظیم کردیم باید برای جستجوی شواهد در منابع و پایگاه های علمی موجود اقدام کنیم

ارزيابي نقادانه شواهد

- پس از جستجو و يافتن مقالات مرتبط لازم است شواهد را نقادانه ارزيابي كنيم
- قبل از هر چيز بايد مشخص كنيم کدام مقالات را بايد ارزيابي كنيم.
- اساساً بايد مقاله يا مقالاتي را كه به سؤال نزديك به سؤال باليني ما
- پاسخ داده اند، براي ارزيابي نقادانه انتخاب كنيم

کاربرد شواهد

■ کمتر اتفاق می افتد که مطالعه ای عیناً به سؤال مشابه سؤال بالینی ما پاسخ دهد. حتی اگر چنین باشد انتقال نتایج یک مطالعه به یک بیمار منفرد بدون در نظر گرفتن تفاوت های زیستی احتمالی بیمار با جمعیت مطالعه و ملاحظات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی امکان پذیر نمی باشد این مرحله از فرایند طب مبتنی بر شواهد یکی از تأمل برانگیزترین و دشوارترین مراحل می باشد

ارزشیابی عملکرد

■ فرایند طب مبتنی بر شواهد یک فرایند یادگیری مستمر می باشد. باید با ارزشیابی منظم عملکرد خود در رابطه با استفاده از طب مبتنی بر شواهد، مشخص کنیم چه چیزی به دانش تخصصی خود اضافه کرده ایم و مهارت های خود در زمینه طب مبتنی بر شواهد را چه مقدار افزایش داده ایم.

■ ارزشیابی عملکرد، انباشت دانش و مهارت های ما را در زمینه کاربرد طب مبتنی بر شواهد نشان می دهد که فراتر از کاربرد موردی طب مبتنی بر شواهد در رابطه با تک تک بیماران می باشد. اساساً ارزشیابی عملکرد هم پیشرفت ها و هم مشکلات را نشان می دهد. با در دست داشتن نتایج ارزشیابی یک دوره از کاربرد طب مبتنی بر شواهد، با بصیرت بیشتری وارد دوره دیگری از کاربرد طب مبتنی بر شواهد می شویم.

نگاهی گذرا به طب مبتنی بر شواهد

■ این فرایند يك فرایند بسیار منطقي و قابل درك است. با این توضیح که با يك سؤال قابل پاسخ دادن شروع مي شود؛ برای پاسخ دادن به آن سؤال شواهد لازم جستجو مي شود؛ شواهد علمی پیدا شده نقادانه ارزیابی مي شود تا نسبت به صحت نتایج آن اطمینان حاصل کنیم؛ شواهد را بکار مي گیریم و بالاخره، عملکرد خود را ارزشیابی مي کنیم. یا يك دوره استفاده از طب مبتنی بر شواهد و ارزشیابی عملکرد آن دوره، با بصیرت حاصل از یادگیری وارد

■ دوره دیگری از کاربرد طب مبتنی بر شواهد مي شویم. تکرار کاربرد و ارزشیابی عملکرد، فرایند طب مبتنی بر شواهد را به يك عادت تبدیل مي کند. این آن چیزی است که باید در همه افراد بالینی آموزشی و غیرآموزشی اتفاق افتد